

Hatodik cím. Természetvédelem.

A természet különleges vagy ritka alkotásai nemzet-történelmi, földtörténelmi és egyéb tudományos szempontokból megbecsülhetetlen és pótolhatatlan értéket képviselnek, ezért épségben való fenntartásuk feltétlenül kívánatos

Ugyanilyen értékűek történelmünk kedves természeti tanúi és pedig azok a természeti tárgyak és helyek, amelyekhez történelmi emlék, monda vagy rege fűződik, ezek tehát szintén védelemben részesítendők.

Farancsoló kötelességünk a kipusztulófélben lévő, vadon tenyésző állat- és növényfajokat is oltalom alá venni, mégpedig nemcsak a pusztításuk tiltásával, hanem életfeltételeik előmozdításával is.

Az előbb említettek mellett célszerű még a védelmet nagyobb körzetben a tájképi szépség megóvására, valamint a vadon tenyésző állatok számára nélkülözhetetlen források és patakok tisztaságának és hozzáférhetőségének a biztosítására is kiterjeszteni, mert az emberek kíméletlensége és gondatlansága teszi az ilyen természetes vizeket emberi és állati használatra igen gyakran alkalmatlannokká. Az általános állatvédelem szempontjából tehát nagyon fontos, hogy az ilyen vizeket, különösen vízszegény vidéken, védelembe vegyük.

Ide kapcsolódik végül még az üdülőforgalom szabályozása is, más szóval a természet élvezetének az üdülést keresők számára lehetővé tétele.

Kétségtelen, hogy természeti ritkaságainkat csak úgy óvhatjuk meg, ha törvénnyel biztosítjuk fenntartásukat és védelmüket.

Mivel pedig a fent felsorolt természeti ritkaságok legnagyobb-részt erdőterületen találhatóak és a legtöbb esetben magának az erdőnek a részei, annak fenntartásával és kezelésével a legszorosabb kapcsolatban vannak. Megokolt volt tehát, hogy azok a jogszabályok, amelyek a természetvédelemmel kapcsolatosak, az erdőkre vonatkozó jogszabályokkal összhangban legyenek, s hogy az intézkedésre jogosított hatóság és végrehajtó szervezet is mindkét területen ugyanaz legyen.

Mivel pedig az üdülőforgalom is legtöbbszörre olyan helyeket érint, amelyek erdőben vannak; az ennek szabályozására vonatkozó rendelkezéseket is célszerűen csak az erdőkre és a természetvédelemre vonatkozó jogszabályokkal együtt volt kívánatos tárgyalni. A háromféle terület közös érdekeket érint, így tehát az egység csak a közös szabályozással volt elérhető.

Az 1923: XVIII. t.-c. értelmében is már a természetvédelem szolgálata az államerdészeti igazgatás feladatkörébe tartozott. Erre a szervezetre ruházta most is a T. a természetvédelem és az üdülőforgalom szolgálatát.

A T. jelen címe az említett kérdéseknek a szabályozását tartalmazza. A rendelkezések természetesen egészen újak, mert a természetvédelmet törvény eddig még nem szabályozta.

T. 212. §.

(1.) A természetvédelem tárgyai:

a) azok a helyek és a természetnek azok az alakulatai, amelyekhez történelmi esemény emléke, vagy hagyomány (monda, rege) fűződik, továbbá, amelyek műemlékek természeti alapzatául vagy díszül szolgálnak (természeti és történelmi emlékek);

b) a természetnek azok az alakulatai (hegy, szikla, kőzet, barlang, forrás, vízesés, tó, egyes fák és facsoportok), amelyek tudományos szempontból vagy különlegességüknél fogva értékesek;

c) olyan tájrészek, sőt egész tájak is, amelyek tájképi szépségüknél vagy egyéb kedvező természeti tulajdonságaiknál fogva a természetélvezet (természetjárás, túristaság, kilátás és tartózkodás) vagy testedzés szempontjából különösen becsesek;

d) azok a vadon tenyésző állat- és növényfajok, amelyek a kipusztulás veszélyével szemben oltalomra érdemesek, valamint általában a természetben jelentősen hasznos vadon tenyésző állatfajok;

e) azok a források és patakok, amelyeknek vize a vadon tenyésző állatok számára nélkülözhetetlen.

(2.) A védelem alá vont hely, természeti alakulat és tájrész területe, úgyszintén a védett állat- és növényfaj tenyésző helye, továbbá az a felszíni terület, amely a barlang bejáratához és épségének megóvásához szükséges: természetvédelmi terület; védelem alá vont egész tájék területe: tájvédelmi körzet.

* *

A szakasz teljes részletességgel állapítja meg a természetvédelem tárgyait és a szükséges fogalmi meghatározásokat.

(M. i.) Hazai földünknek sok olyan vidéke van, ahol a tájképi szépség fenntartását hazai földünk megbecsülése és nemzeti érdekünk követeli. Ilyen vidéken vagy körzetre kiterjedően előre meg kell állapítani a földterületek használásának és művelésének kötelező módját nemcsak azért, hogy a használattal és a műveléssel a tájszépség lénye-

ges alkotóelemeit lönkre ne tegyék, de azért is, hogy megfelelő használati mód kijelölésével a tájszépségi hatás fokozására is lehetőségünk legyen. Mindezekre való tekintettel indokolt a T.-nek az a rendelkezése is, amellyel a törvényes védelmet a tájképi szépségre is kiterjeszti.

(M. i.) A mezőgazdaságra hasznos állatok védelmét az 1894:XII. t.-c. is elrendeli. Arra való tekintettel azonban, hogy sok zavar származnék abból, ha a vadon tenyésző állatok védelmét két törvény alapján is el lehetne rendelni, az egységes eljárás biztosítása érdekében szükséges volt, hogy az idézett törvény megfelelő rendelkezésének hatálytalanítása mellett (T. 313. §-a) a jelen T.-vel szabályozott védelem a hasznos állatokra is kiterjesztessék.

(M. i.) A vadon tenyésző állatok általános védelme teszi szükségessé, hogy az ilyen állatok számára nélkülözhetetlen források és patakok vizének tisztaságát és az állatok számára hozzáférhetését is biztosítsuk.

A földművelésügyi miniszter 54.636/1941. I./B. 3. és 504.752/1941. I./B. 3. számú rendeletével intézkedett, hogy addig is, amíg a R. 388. §-a alapján összeállított növényfajok jegyzékét jóváhagyják, „a havasi gyopár” védelme érdekében a jelentősebb előfordulási helyek természetvédelmi területté nyilvánítása iránt az erdőigazgatóságok előterjesztést tegyenek.

(L. még a R. 388., 389. és 503. §-ában foglaltakat.)

T. 213. §.

(1.) A természetvédelem célja egyfelől minden olyan behatást elhárítani, amely a védelem tárgyának eredeti épségében való fennmaradását, illetőleg tájképi szépségét, vagy egyéb sajátos természeti tulajdonságait sértené vagy veszélyeztetné; másfelől lehetővé tenni a védelem alá vont állat- és növényfaj zavartalan tenyésztését; megóvni a védett forrás és patak vizének tisztaságát, és biztosítani a forrásokat a vadon tenyésző állatok számára.

* *

Ezek a rendelkezések a védelemből természetszerűen következnek, megokolásra tehát nem szorulnak.

(L. még a T. 212. §-nál tárgyaltakat is.)

T. 214. §.

(1.) A természet védett tárgyait elpusztítani, megrongálni, vagy azoknak eredeti állapotát megváltoztatni.

védett fajhoz tartozó állatot vagy növényt elpusztítani, vagy tenyészetében megzavarni, ily állatot bántalmazni, elfogni vagy fogságban tartani, ily növényt a földtől elválasztani tilos.

(2.) A természetvédelem a vadászatnak a fennálló jogszabályok szerint megengedett gyakorlását nem érinti.

(3.) A természetvédelem nem terjed ki használt épületeken rakott madárfészkekre.

(4.) A földművelésügyi miniszter a védett állatnak, növénynek vagy a védett madár tojásának kizárólag tudományos célra való megszerzésére engedélyt adhat.

* *

Az előző T.-szakaszban mondtak erre a szakaszra is vonatkoznak.

(L. a 212., 213. §. alatti részeket.)

T. 215. §.

(1.) Természetvédelmi területen, illetőleg tájvédelmi körzetben nem szabad oly művet, üzemet, épületet vagy egyéb berendezést (hirdető berendezés, jelzőoszlop, jelzőtábla) létesíteni, amely a védett természeti állapotot — idértve a táj szépségét, a kilátást és rálátást is — hátrányosan zavarná. Amennyiben a jelen törvény hatálybaléptekor már meglévő építmény vagy egyéb berendezés az említett szempontból kifogás alá esik, megfelelő átalakítása vagy eltávolítása felől a földművelésügyi miniszter határoz.

* *

(M. i.) Minthogy természetvédelmi területeken, illetőleg tájvédelmi körzetben épületek, művek, üzemek, berendezések, (hirdetések, jelzőtáblák, stb.) felállítása a védett természeti tárgynak épségben és természetadta eredetiségben való fenntartására káros kihatással lehet és általában a védett természeti állapotot hátrányosan zavarhatja, a §-okban foglalt rendelkezések teljesen indokoltak és nélkülözhetetlenül szükségesek.

T. 216. §.

(1.) Barlang felfedezését a földművelésügyi miniszternek haladéktalanul be kell jelenteni. Barlangot csak a földművelésügyi miniszter engedélyével és az általa jóváhagyott terv szerint szabad feltárni és természetes alakjában megváltoztatni. Az engedélyt csak abban az esetben szabad megadni, ha az 1929. XI. t.-c. 18. §-a alapján elrendelt ásatást már elvégezték, vagy ha az ásatás mellőzését a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa kimondotta.

(2.) A feltárásnál felszínre kerülő tudományos értékű leletek az 1929. XI. t.-c. 18. §-ában felsorolt leletekkel egy tekintet alá esnek.

R. 397. §.

(1.) Barlang felfedezését a földművelésügyi miniszterhez közvetlenül, vagy az erdőigazgatóság, az erdőfelügyelőség, vagy a főszolgabíró (városokban a polgármester) útján lehet bejelenteni. A bejelentésben fel kell tüntetni a bejelentő nevét és lakóhelyét, továbbá a felfedezett barlang fekvésének és megközelítésének ismeretét.

(2.) Ha a bejelentést nem az erdőigazgatóságnál tették, azt az erdőigazgatósághoz kell megküldeni. Az erdőigazgatóság a R. 393. §-ának megfelelően jár el és javaslata alapján a földművelésügyi miniszter a barlangnak védetté nyilvánítása tárgyában a R. 393. és 394. §-ainak rendelkezései értelmében határoz.

R. 398. §.

(1.) A T. 216. §-ában foglalt rendelkezéseket a védetté nem nyilvánított barlangra is alkalmazni kell.

(2.) A földművelésügyi miniszter szükség esetében a védetteké nem nyilvánított barlangok összeírását, nyilvántartását és felügyeletét is elrendelheti.

R. 399. §.

(1.) Barlang feltárájáról és természetes alakján való minden változtatásról mindenkor részletes műszaki tervet kell készíteni és az erdőigazgatósághoz benyújtani. Az erdőigazgatóság a tervet általános természetvédelmi szempontból megbírálja és véleményével a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel.

(2.) A földművelésügyi miniszter a feltérési tervet a M. kir. Földtani Intézettel vagy más szakértővel felülvizsgáltatja s azután az Országos Természetvédelmi Tanács, a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa és esetleg a bányakapitányság meghallgatásával az engedély kérdésében határoz.

(3.) Az engedélyező határozatba kell foglalni mindazokat a rendelkezéseket, amelyeket a természetvédelmi érdekek megkövetelnek és amelyek a múzeum-, könyvtár- és levéltárügy rendezéséről szóló 1929 : XI. törvénycikk rendelkezéseinek biztosítása érdekében szükségesek, végül meg kell határozni az engedélyezett feltérési munka ellenőrzésének a módozatait is.

* *

Barlangok feltérása különös körültekintést és szakértelmet követel, megokolt tehát, hogy a feltérás korlátoztassék.

(M. i.) A §. többi rendelkezései az 1929 : XI. t.-c.-el védett érdekeket kívánják szolgálni.

T. 217. §.

(1.) A természetvédelem a földművelésügyi miniszter irányítása és főfelügyelete alatt áll, aki a természetvédelemnek más ügykört is érintő kérdéseiben az érdekelt miniszterekkel egyetértve rendelkezik és intézkedik.

(2.) A természetvédelem irányításához és főfelügyeletéhez szükséges szakértő közreműködés kifejtésére Országos Természetvédelmi Tanácsot kell létesíteni.

(3.) Az Országos Természetvédelmi Tanács feladata a természet védelmére érdemes tárgyainak felkutatása, azok védetté nyilvánítása, a természetvédelmi területek és tájvédelmi körzetek meghatározása iránt javaslatot tenni, s általában a természetvédelem körül felmerülő kérdésekben szakvéleményt nyilvánítani.

(4.) A Tanácsot akként kell megállapítani, hogy abban az érdekelt miniszterek, az általuk kijelölt hatósági szervek és intézmények, a Műemlékek Országos Bizottsága és azok az országos jelentőségű szervezetek, amelyek működésükkel a természetvédelem céljait szolgálják, megfelelő képviselőhöz jussanak, valamint a természettudományok művelésében kiváló szakférfiak helyet foglaljanak. A Tanács tagjait az érdekelt miniszter javaslatára a földművelésügyi miniszter nevezi ki.

(5.) A Tanács a szükséghez képest saját kebelében alakítható szakosztályokban, továbbá a földművelésügyi miniszter hozzájárulásával vidéken szervezhető Természetvédelmi Bizottságok közreműködése útján készíti elő munkáját.

(6.) A Tanács és a Bizottságok tagjait működésükért díjazás nem illeti; kiküldetés esetében számukra útköltség és napidíj állapítható meg.

(7.) A Tanács és a Bizottságok szervezetét és ügyrendjét a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

R. 400. §.

(1.) Az Országos Természetvédelmi Tanács szervezetét és ügyrendjét a földművelésügyi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve külön rendeletben állapítja meg.

(2.) Az ügyrendben a pénzügyminiszterrel egyetértve a kiküldetéseket, valamint az utazási illetmények megállapítását, felszámítását és kifizetését is szabályozni kell.

* *

(M. i.) Annak a kérdésnek az eldöntésénél, hogy adott esetekben fennforognak-e azok a közérdekű indokok, amelyek alapján valamely természeti tárgyat, helyet, tájat, növény- vagy állatfajt oltalom alá kell vonni, s hogy az oltalom alá vonással kapcsolatosan milyen intézkedések szükségesek, rendkívül széles körből kell a tudományos szempontokat összegyűjteni és mérlegelni és ezenkívül különböző társadalmi és magánérdekekre is figyelemmel kell lenni. A természetvédelmi intézkedéseknél tehát csaknem minden esetben szükség lesz arra, hogy a földművelésügyi miniszter a különböző tudományágak művelőinek a szakvéleményeit beszerezze és az esetleg érdekelt társadalmi és érdektestületeket is meghallgassa.

(M. i.) A T. ebben a szakaszban az 1881:XXXIX. t.-c.-el felállított „Műemlékek Országos Bizottsága” mintájára Országos Természetvédelmi Tanács létesítését rendeli el, amelynek a feladata, hogy a természetvédelemre érdemes tárgyainak felkutatásánál, összeírásánál a törvényes védelmet igénylő növények és állatok meghatározásánál s általában a természetvédelmi intézkedéseknél a földművelésügyi minisztert támogassa. Igen fontos, hogy ebben a Tanácsban az érdekelt miniszterek az általuk kijelölt szervek és intézmények, valamint az országos jelentőségű szervezetek képviselőihez jussanak s a természettudományok művelésében kiváló szakférfiak helyet foglaljanak, mert csak így várható, hogy egyrészt a Tanács bármilyen tudományos kérdésben helytálló szakvéleményt adhasson s hogy másrészt a Tanács véleményében a különböző érdekek is kifejezésre jussanak.

(M. i.) A tanácstagok díjazásban nem részesülnek, csak kiküldetés esetében lehet számukra útiköltséget és napidíjat felszámítani. A T. e tekintetben arra számít, hogy a tanácstagok a szóbanforgó közérdekű feladatot tisztán ügyszeretelből, díjazás nélkül is szívesen vállalják.

Az Országos Természetvédelmi Tanács a 34.615/1938. II. 1. F. M. számú rendelet alapján az 1939. évi január hó 1-től 1941. évi december hó 31-ig terjedő hatállyal alakult meg. Kiegészítése a 71.721/1940. II. 5. F. M. számú rendelet alapján történt meg.

T. 218. §.

(1.) A természetvédelem tárgyait, illetőleg a természetvédelmi területeket (212. §.), az érdekelt ingatlan-tulajdonosok meghallgatása után, az Országos Természetvédelmi Tanács javaslata alapján, a földművelésügyi miniszter — az összes körülményeknek, így különösen a lakosság kereseti és megélhetési viszonyainak gondos mérlegelésével — a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg (védetté nyilvánítás); tájvédelmi körzetek megállapításához a m. kir. minisztérium hozzájárulása szükséges.

(2.) A védetté nyilvánító határozatban részletesen meg kell határozni a védetté nyilvánított természeti tárgyra és területre nézve: a védelem tartalmát, a föld használatának és művelésének, továbbá források, patakok, tavak épségben és tisztán tartásának vagy rendezésének módozatait, művek, épületek és egyéb berendezések (215. §.) létesítési tervének kötelező bejelentését s ezzel kapcsolatban az engedélyezési eljárást, meglévő ilyen berendezések esetleges átalakításának vagy eltávolításának módozatait, valamint a természetvédelmi szempontból szükséges kerítések, jelzőtáblák és egyéb létesítmények felállítását, végül barlangok (216. §.) tekintetében a feltárás engedélyezésének és a megengedett használatnak módozatait is. Vadon tenyésző állat ivóvízhez jutása érdekében forrás megfelelő átalakítását is el lehet rendelni.

(3.) Mind a védetté nyilvánító határozatot, mind a védettség megszüntetéséről rendelkező határozatot a terület tulajdonosának is meg kell küldeni.

(4.) Amennyiben a földművelésügyi miniszter a Természetvédelmi Tanács meghallgatása után megállapítja, hogy megszűntek azok az okok, amelyek a természetvédelem megállapítására vezettek, az érintett területeket a védelem s az ezzel kapcsolatos korlátozások alól fel kell oldani.

R. 388. §.

(1.) A földművelésügyi miniszter a T. 212. §-a alapján az Országos Természetvédelmi Tanács meghallgatásával és a válás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve rendelettel állapítja meg:

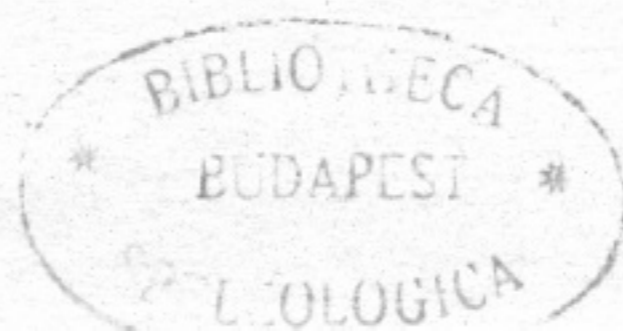
1. a természetben jelentősen hasznos vadon tenyésző állatfajokat;

2. a kipusztulás veszélyével szemben oltalmazott vadon tenyésző állat- és növényfajokat.

(2.) Az előző bekezdés rendelkezéseinek megfelelően kiadandó rendelet értelmében védett állat- és növényfajokról az 1. és 2. pontban meghatározott állat- és növényfajokat külön-külön feltüntető jegyzéket kell készíteni akként, hogy a jegyzék az állat- és növényfajokat tudományos nevükön és ismertebb népies nevükön tüntesse fel. Ha valamelyik faj csak meghatározott helyre vagy időre terjedően nyilváníthatnák védettnek, a jegyzékben ezt is fel kell tüntetni.

R. 389. §.

(1.) A 388. §. értelmében készítendő jegyzéket a rendeletben közelebbről meghatározott módok szerint megfelelően nyilvánosságra kell hozni, hogy a közönség minél szélesebb körében ismertté válják. Egyidejűleg gondoskodni kell a közönség figyelmeztetéséről abban a tekintetben, hogy a T. rendelkezése értelmében tilos a jegyzékben felsorolt fajhoz tartozó állatot vagy növényt elpusztítani, vagy tenyészetében megzavarni, ily állatot bántalmazni, elfogni, fogságban tartani vagy forgalomba hozni; ily növényt a földtől elválasztani, a védett állatfajhoz tartozó állat tojását, petéjét elszedni, forgalomba hozni vagy megsemmisíteni, a védett madár fészket megrongálni vagy abba belenyulni, a védett madarak tenyészetének elősegítésére felállított fészekodvakat jogtalanul eltávolítani, megrongálni, kirabolni vagy azokba benyulni. Be kell foglalni a figyelmeztetésbe azt is, hogy a tilalom megszegése kihágás. (T. 258. §. 13 pont.)

(2.) Az előbbi bekezdésben foglalt figyelmeztetést a védett állat- és növényfajoknak a jelen §. alapján kiadott jegyzékében is fel kell tüntetni.

(3.) A rendeletben azt is meg kell állapítani, hogy mely módozatok mellett lehet engedélyt kérni védett állatnak, növénynek, vagy védett madár tojásának tudományos célra való megszerzésére.

R. 390. §.

(1.) Azokat a helyeket és tájrészeket, valamint a természetnek azokat az alakulatait, amelyek a T. 212. §-a értelmében védelem alá vonhatók, továbbá a R. 388. §-a első bekezdésének 2. pontja alá eső védett állat- és növényfajoknak fontosabb tenyésző helyeit, végül azokat a forrásokat és patakokat, amelyeknek vize a vadon tenyésző állatok számára nélkülözhetetlenek, törvényhatóságunkint össze kell írni.

(2.) Az összeírást ki kell terjeszteni mindazokra a területekre is, amelyeknek védetté nyilvánítását az Országos Természetvédelmi Tanács javasolja.

(3.) Az összeíráshoz a jelen rendelethez mellékelt XIII. számú minta szerint készítendő kimutatást kell használni, amelybe a szükséges adatokat helyszíni bejárás alapján kell bejegyezni.

(4.) Az összeírást és az ehhez szükséges helyszíni bejárást az erdőigazgatóság végzi.

(5.) Az erdőigazgatóság minden összeírt területre vonatkozóan véleményét a kimutatásba bejegyzi és a kimutatást a részletekre is kiterjedő jelentésével a földművelésügyi miniszterhez felterjeszti.

R. 391. §.

(1.) Olyan barlang, tó, folyóvíz vagy más hely összeírásánál, amely több telekkönyvi jószágtesthez tartozik, mindegyik jószágtesthez tartozó részt külön-külön sorszám alatt egymásután következően kell az összeíró kimutatásba felvenni, a tételek összetartozását azonban alkalmas módon meg kell jelölni.

(2.) A barlang bejáratához és épségének megóvásához szükséges felszíni területet az összeíró kimutatásban szintén fel kell tüntetni.

R. 392. §.

(1.) A természetvédelmi terület terjedelmének és határainak megállapítására a javaslatot annak figyelembevételével kell megtenni, hogy a természetvédelmi terület a környezetnek

mindazokat a részeit is magába foglalja, amelyeken a hatósági beavatkozásra a védelem érdekében szükség lehet.

(2.) Ha patak valamely szakaszának az összeíró kimutatóba felvételére van szükség, a védetté nyilvánításra irányuló javaslatot a patak felsőbb szakaszára is ki kell terjeszteni annyiban, amennyiben a vadon-tenyésző állatok ivóvizének biztosítása céljából szükséges.

(3.) Hatósági rendelkezés alatt álló víz (1885. évi XXIII. t.-c. 18. §.) összeírásánál az erdőigazgatóság a védetté nyilvánítás tekintetében a m. kir. kultúrmérnöki hivatal véleményét is megszerzi és a véleményt magabafoglaló átiratot az összeíró kimutatóhoz csatolja.

R. 393. §.

(1.) Az összeíró kimutató alapján a földművelésügyi miniszter a területek védetté nyilvánítása kérdésében, valamint a szükséges védelmi intézkedésekre nézve az Országos Természetvédelmi Tanácsot meghallgatja, s ezenfelül olyan kincstári ingatlan tekintetében, amelynek vagyoni felügyelete és kezelése nem a földművelésügyi miniszter felügyelete alatt áll, az illetékes minisztert, hatósági felügyelet alá tartozó más ingatlan tekintetében a vagyonfelügyeleti hatóságot, ha pedig a védetté nyilvánítás villamosművet vagy egyéb iparvállalatot érint, az iparügyi minisztert is meghallgatja.

(2.) Barlangnak védetté nyilvánítása esetében a földművelésügyi miniszter a védetté nyilvánító határozatába foglalandó kikötések megállapítására nézve szükség szerint a M. kir. Földtani Intézetet és a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsát is meghallgatja.

R. 394. §.

(1.) Az összeíró kimutatóba felvett területeknek védetté nyilvánítása kérdésében a földművelésügyi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve dönt. A védetté nyilvánítást területenként külön-külön határozatban kell elrendelni.

(2.) A védetté nyilvánító határozatban meg kell jelölni a védett természeti tárgyat, fel kell tüntetni a tulajdonos nevét és lakóhelyét, valamint a természetvédelmi terület telekkönyvi és kataszteri megjelölését és nagyságát, szabályozni kell a terület gazdasági használatát, részletesen fel kell sorolni a védetté nyilvánításból folyóan a tulajdonosra háruló kötelelességeket és szükség esetében rendelkezni kell a védelmi érdeket veszélyeztető művek, üzemek, vagy egyéb berendezések (T. 215. §.) létesítésének eltiltásáról. Ha a határozat műszaki munkálatot (mű, épület, kerítés vagy más berendezés létesítése, átalakítása vagy

eltávolítása, stb.) rendel el, a munkálat teljesítésének határidejét meg kell szabni és a munkálat műszaki tervének jóváhagyásra való bemutatását el kell rendelni.

(3.) A határozatban — lehetőleg a helyben már szokásos népies elnevezésnek megóvásával — meg kell állapítani a védett területnek vagy természeti alakulatnak a nevét, amelyet a jelzőtáblán is fel kell tüntetni.

(4.) A természetvédelmi területnek határjelekkel és jelzőtáblával megjelölését el kell rendelni, másféle műszaki munkálatot azonban csak annyiban kell elrendelni, amennyiben a védelem érdekében szükséges.

(5.) Ha a természetvédelmi terület erdő, el kell rendelni az üzemterv elkészítését és jóváhagyásra bemutatását; ha üzemterv már van, a természetvédelmi területté kijelölésnek az üzemtervbe való feljegyzését és a védetté nyilvánító határozatnak az üzemtervhez csatolását.

(6.) A védetté nyilvánító határozatot ki kell adni az összes érdekelteknek, az Országos Természetvédelmi Tanácsnak, az erdőigazgatóságnak és az erdőfelügyelőségnek.

(7.) A védetté nyilvánítás megtagadására vonatkozó határozatot csupán az Országos Természetvédelmi Tanácsnak, az erdőigazgatóságnak s a védetté nyilvánítást javaslónak kell kiadni.

R. 401. §.

(1.) Ha a tájképi szépség megóvását nagyobb területen kell biztosítani, a területet a T. 212. §-a alapján tájvédelmi körzetté kell nyilvánítani.

(2.) A tájvédelmi körzetté nyilvánítást a földművelésügyi miniszter felhívására vagy esetleg a nélkül is, az Országos Természetvédelmi Tanács kezdeményezi. A kezdeményező javaslatnak részletesen meg kell jelölnie azokat az okokat, amelyek a kijelölést szükségessé teszik, továbbá azokat a célokat, amelyeket a körzetben meg kell valósítani és azokat a lényegesebb korlátozásokat, amelyeket a körzetbe eső földterületek használata tekintetében elrendelni kívánatos. A javaslatnak pontosan meg kell jelölnie a tájvédelmi körzet tervezett határait is.

R. 402. §.

(1.) Ha a földművelésügyi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve az Országos Természetvédelmi Tanács javaslatát helytállónak tartja, a tájvédelmi körzetté nyilvánításhoz szükséges előkészítő munkálat elvégzésére az erdőigazgatóságot utasítja.

(2.) Az előkészítő munkálat során az erdőigazgatóság:

1. elkészíti a körzet vázlatos helyszínrajzát a jelentősebb hegyek, folyóvizek, tavak, utak, vasutak, lakott helyek, erdők és más művelési ágban használt területek feltüntetésével;

2. összeállítja a körzeibe eső nagyobb birtoktestek kimutatását a tulajdonosnak és lakóhelyének, a terület művelési módjának és nagyságának feltüntetésével;

3. összeállítja érdekelttségük részletes ismertetése mellett a tulajdonosokon felül azoknak a személyeknek és lakóhelyüknek jegyzékét, akiket a használati korlátozások jelentősebben érinthetnek;

4. javaslatot tesz az egyes területek és tulajdonosuk megjelölésével azokra a használati korlátozásokra és egyéb intézkedésekre, amelyeket a védelem érdekében szükségesnek tart és egyúttal bejelenti a tulajdonosnak vagy más érdekeltnek a kártalanítás tekintetében előterjesztett kérelmét;

5. ismerteti azokat a nehézségeket, amelyek a tájvédelmi körzette nyilvánítás esetében felmerülhetnek és megjelöli a nehézségek elhárításának módozatait; végül

6. ismerteti, hogy a tájvédelmi körzette nyilvánítás folytán szükségessé váló védelmi intézkedések a környék lakosságának kereseti és megélhetési viszonyait mennyiben érinthetik.

(3.) Az erdőigazgatóság jelentését helyszínrajzzal és az esetleg szükséges kimutatásokkal együtt a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel.

R. 403. §.

(1.) A földművelésügyi miniszter az erdőigazgatóság jelentését nyilatkozás végett az Országos Természetvédelmi Tanácsnak kiadja, a jelentés másolatát állásfoglalás végett a pénzügyminiszternek és más érdekelt minisztereknek megküldi, a körzette kijelölésre nézve az érdekelt törvényhatóságokat is meghallgatja; a nyilatkozatok után a tájvédelmi körzet megállapítása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a minisztertanácsához előterjesztést tesz.

R. 404. §.

(1.) Ha a minisztertanács az előterjesztéshez hozzájárul, a földművelésügyi miniszter a meghatározott területnek tájvédelmi körzette nyilvánítását a Budapesti Közlönyben közhírré teszi és rendelkezik aziránt, hogy azt az érdekelt törvényhatóságok mindegyikének hivatalos lapjában és a Földművelési Értesítőben is közzétegyék és az érdekelt községekben (városokban) a szokásos módon közhírré tegyék.

R. 405. §.

(1.) A tájvédelmi körzettelé nyilvánítás kihirdetése után a földművelésügyi miniszter a T. 218. §-a értelmében megteszi azokat az általános rendelkezéseket, amelyek a körzetre nézve a természetvédelem biztosítására szükségesek. Ezeket a rendelkezéseket a R. 404. §-a szerint ki kell hirdetni.

(2.) A nem általános, hanem csak egyes tulajdonosokat érintő védelmi rendelkezéseket nem az előbbi bekezdés szerint kihirdetendő általános határozatban, hanem az érdekelt tulajdonosoknak külön-külön kézbesítendő határozatokban kell megtenni.

(3.) A védelmi rendelkezések megállapítása tekintetében esetről-esetre az Országos Természetvédelmi Tanácsot is meg kell hallgatni.

* *

(M. i.) A tájvédelmi körzet megállapítását a T. nem a földművelésügyi miniszter, hanem a m. kir. minisztérium hatáskörébe utalja, mert ilyen nagyobb körzetben rendszerint több minisztérium hatásköre lehet érintve.

(M. i.) A természetvédelmi területeknek határjelekkel és jelzőtáblával való megjelölésére mellőzhetetlenül szükség van nemcsak az ellenőrzés és megtekintés megkönnyítése végett, hanem a miatt is, mert az ilyen területeken elkövetett kihágások súlyos beszámítás alá esnek és hivatalból üldöztetnek (T. 264. §-a); szükséges tehát, hogy a terület jellegével mindenki már a helyszínén tisztában legyen.

(M. i.) A védelem és megóvás érdekében arra is szükség lehet, hogy a területet bekerítsék, vagy hogy a természeti tárgyának elpusztulástól való megóvását és épségben tartását műszaki létesítményekkel (tartóoszlop, támfal, stb.) biztosítsák.

(M. i.) Gyakori eset, hogy forrást olyan módon falazzanak körül és alakítanak át, hogy a vadon tenyésző állat nem juthat vízhez, indokolt, hogy ilyen esetben a forrás helyes átalakítását el lehessen rendelni.

(L. még a T. 212. és R. 503. §-ában foglaltakat.)

T. 219. §.

(1.) Amennyiben akár a védetté nyilvánító határozatban (218. §.), akár utóbb külön rendelkezéssel megszabott berendezések (határjelek, kerítések, jelzőtáblák, stb.) felállítását az érintett ingatlanok tulajdonosai nem vállalják, államköltségen létesítésükről a földművelésügyi miniszter gondoskodik.

R. 395. §.

(1.) Az erdőigazgatóság a védetté nyilvánító határozat alapján a természetvédelmi terület határait a helyszínen kijelöli és ha a határjelek, a szükséges kerítés és jelzőtábla felállítását, valamint az elrendelt egyéb műszaki munkálatok elvégzését a tulajdonos nem vállalja, a munkák műszaki tervét és költségvetését elkészíti és jóváhagyás végett a földművelésügyi miniszterhez felterjeszti.

R. 396. §.

(1.) A földművelésügyi miniszter a felterjesztett terv és költségvetés jóváhagyása esetében a munkálatoknak az állam költségén való elvégeztetését elrendeli és a szükséges költségösszeget az erdőigazgatóság rendelkezésére bocsátja.

(2.) Az erdőigazgatóság a munkát az állam költségén elvégezteti s a munka befejezése után a berendezést a tulajdonosnak jegyzőkönyv felvétele mellett átadja.

(3.) A költségekről az erdőigazgatóság okmányolt számadást vezet, s azt a földművelésügyi miniszterhez felterjeszti.

* *

A T,-szakasz rendelkezéseinek a magyarázata az, hogy a felállítandó létesítmények kizáróan közérdekű célokat szolgálnak, ezért létesítésükkel és fenntartásukkal mást, mint az államot megterhelni nem lehet.

T. 220. §.

(1.) A természetvédelem tárgyairól, a természetvédelmi területekről és a tájvédelmi körzetekről törzskönyvet kell vezetni.

(2.) Erdőnek, mint természetvédelmi területnek, ezt a minőségét az erdők törzskönyvében is fel kell tüntetni.

R. 406. §.

(1.) A természetvédelem tárgyairól, a természetvédelmi területekről és a tájvédelmi körzetekről a törzskönyvet (T. 220. §.) saját kerületükre az erdőigazgatóságok vezetik, az ország egész területére nézve pedig a földművelésügyi minisztérium vezeti.

(2.) A törzskönyvnek az egyes erdőfelügyelőségi kerületekre vonatkozó kivonatát az illetékes erdőfelügyelőségeknek is ki kell adni.

(3.) A természetvédelmi területeket és a tájvédelmi körzeteket egymástól elkülönítve kell a törzskönyvben nyilvántartani.

(4.) A törzskönyvet a XIV. és XV. számú minták szerint kell elkészíteni.

(5.) A védett állat- és növényfajoknak a R. 388. §-a alapján megállapított jegyzékeit a törzskönyv kiegészítéseként gyűjteni kell.

* *

A természetvédelmi közigazgatás rendszeres működését és általában a természetvédelem érdekeit csak a természetvédelem megfelelő nyilvántartásával és osztályozásával lehet biztosítani. Ezt szolgálja a törzskönyvezés.

T. 221. §.

(1.) Amennyiben valamely természetvédelmi területre vagy tájvédelmi körzetre a művelési ág vagy egyéb használatok tekintetében a földművelésügyi miniszter által megállapított korlátozások (218. §.) folytán a tulajdonos — akár közvetlenül, akár a terület használata tekintetében mással fennálló jogviszonyánál fogva — a terület eddigi rendeltetésének megfelelő használatban kárt szenved, az államtól kártérítést igényelhet. A kártérítés összegének megállapításában figyelembe kell venni az adók és egyéb köztartozások esetleges elengedésével vagy mérséklésével járó előnyt (293. §.), továbbá mindazokat a lehetőségeket, amelyek szerint a korlátozást szenvedő károsodását az üzemmód megváltoztatásával, az üzem áthelyezésével vagy más intézkedéssel csökkenteni lehet.

(2.) A kártérítés évi járadék fizetésében is állhat. A kártérítés mértékét és módját megegyezés hiányában a bíróság állapítja meg.

R. 407. §.

(1.) A T. 221. §-án alapuló kártérítési követelést az erdőigazgatóságához írásban kell bejelenteni. A bejelentésben fel kell tüntetni a kérelmező nevét és lakóhelyét, a terület telekkönyvi és kataszteri megjelölését, azoknak a korlátozásoknak a részletes ismertetését, amelyek miatt a kérelmező kártérítést kíván, végül annak megjelölését, hogy a kérelmező a kártérítést pénzben vagy természetben kívánja-e és milyen összegű kártérítést kíván.

(2.) Az erdőigazgatóság a bejelentést az összes iratokkal együtt véleményével a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel.

(3.) Az erdőigazgatóságnak a bejelentés felterjesztésével kapcsolatosan arra is véleményt kell adni, hogy az adók vagy egyéb köztartozások esetleges elengedésével vagy mérséklésével járó előnyként mekkora összeget lehet a kártérítés összegének megállapításában figyelembe venni és kimerítően kell ismertetnie mindazokat a lehetőségeket, amelyek szerint a kártérítést kérelmezőknek a természetvédelmi érdekből elrendelt korlátozásból eredő károsodását csökkenteni lehet.

(4.) Az erdőigazgatóság a végből, hogy a kártérítésre vonatkozó javaslatában az adók vagy egyéb köztartozások esetleges elengedésével vagy mérséklésével járó előny összegét figyelembe vehesse, a terület kataszteri tiszta jövedelmének, évi földadójának és a földadón nyugvó összes pótlékoknak, vagy az esetleg már megadott kedvezményeknek közlése iránt az illetékes pénzügyigazgatóságot megkeresi. A kártérítés összegének megállapításában az adómérsékléssel járó évi előnyt a terület évi földadója és pótlékai együttes összegének annyi százalékkal lehet a javaslatban figyelembe venni, ahány százalékkal a szóbanforgó terület jövedelme az azt terhelő különleges korlátozások miatt az egyébként okszerűen várható jövedelemmel szemben csökkent. Ha az adó vagy egyéb köztartozások elengedése vagy mérséklése tárgyában a pénzügyminiszter már határozott, a kártérítésre vonatkozó javaslatban a már engedélyezett kedvezményt kell figyelembe venni.

R. 408. §.

(1.) A földművelésügyi miniszter a kártérítési kérelem ügyében az Országos Természetvédelmi Tanácsot is meghallgatja.

(2.) Ha a földművelésügyi miniszter a kártérítési követelést alaptalannak látja, a kérelem teljesítését megtagadja.

(3.) Ha a földművelésügyi miniszter a kártérítési követelést alaposnak tartja, a pénzügyminiszterrel egyetértve a kártérítés összegének és módoszatainak közlésével az erdőigazgatóságot egyességi tárgyalásokra és közölt feltételeknek megfelelő egyesség kötésére felhatalmazza.

(4.) Ha az egyesség létrejött, a földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve az egyességet jóváhagyja és az egyességből folyóan szükséges intézkedéseket megteszi.

* *

(M. i.) Jogrendszerünk és a méltányosság egyaránt megkívánja, hogy a természetvédelmi rendelkezésekkel kárt szenvedő tulajdonos megfelelő kártérítésben részesüljön.

A pénzügyminiszter részéről a 100/1927. számú rendelet hivatalos összeállításával kapcsolatban kiadott 10.000/1927. számú utasítással — a T. végrehajtása során — szükségessé vált módosítást tartalmazó 85.094/1938. IX. a. számú körrendelet intézkedik a természetvédelmi rendelkezésekkel érintett területek addig tartó földadómérsékléséről, amíg a jövedelmük a különleges korlátozások miatt az egyébként okszerűen várható jövedelemnél kisebb. (123.095/1938. II. 1. F. M. sz.)

Az 1139/1940. számú pénzügyminiszteri körrendelet 8. §. (1.) bekezdésének a 4. pontja szerint a kijelölt tájvédelmi körzet, vagy terület tulajdonosa részéről indított és a T. 221. §-án alapuló kártérítési eljárásban benyújtott beadványok illetékmentesek. (76.066/1940. I. 1. F. M. sz.)

T. 222. §.

(1.) Természetvédelem alá vett barlang használatának jogát a földművelésügyi miniszter a közcélú fenntartás és nyilvános megtekintés biztosítása végett kártérítés mellett a tulajdonostól közérdekből elvonhatja, és a fenntartást az esetleg érdekelt miniszterekkel egyetértve valamely közhatóságra, köztestületre, közintézetre vagy természetvédelmi célú egyesületre bízhatja. A kártérítés évi járadék fizetésében is állhat. A kártérítés mértékének megállapításában nem lehet figyelembe venni a barlang jövedelmezőségének azt az emelkedését, amely e fenntartás körében kifejtett tevékenység és az ezzel kapcsolatosan teljesített beruházások következtében áll elő. A kártérítés mértékét és módját megegyezés hiányában a bíróság állapítja meg.

R. 409. §.

(1.) A közhatóság, köztestület, közintézet vagy egyesület, amelyet a földművelésügyi miniszter a T. 222. §-a alapján barlang fenntartásával megbízott, a földművelésügyi miniszter engedélyével a barlang megtekintéséért díjat szedhet. A fenntartással megbízottat a barlang használatában a földművelésügyi miniszter ellenőrizteti.

(2.) A R. 407. és 408. §-ainak rendelkezéseit a T. 222. §-án alapuló kártérítésre is megfelelően alkalmazni kell.

* * *

(M. i.) Kívánatos a hatóság közbelépésével biztosítani a barlang fenntartását és látogatását, ha a tulajdonos erre nem képes vagy nem vállalkozik.

Mivel olyan hatóságokról és intézményekről is lehet szó, amelyeknek más miniszter a felügyeleti hatósága, azért rendelkezik úgy a T., hogy ilyen esetben az érdekelt miniszterek egyetértve járjanak el.

T. 223. §.

(1.) Természetvédelmi terület, illetőleg tájvédelmi körzetre eső terület tekintetében közérdekből kisajátításnak van helye az állam részére, ha a természetvédelem megvalósulását az illető területen másképpen biztosítani nem lehet.

(2.) A kisajátítást — az összes körülményeknek, így különösen a lakosság kereseti és megélhetési viszonyainak gondos mérlegelésével — a földművelésügyi miniszter rendeli el. A földművelésügyi miniszter az említett célból kisajátítási jogot engedélyezhet, vagy az állam részére e végből megszerzett ingatlan tulajdonát átruházhatja törvényhatóság, község, természetvédelmi célú egyesület, általában a természetvédelem megvalósulását biztosító más alkalmas személy részére is.

(3.) A kisajátítási ár megállapításánál nem lehet számításba venni egyfelől a kisajátítás alá eső ingatlanon lévő természeti alkotásnak esetleges történelmi, tudományos vagy egyéb különleges becsét, de másfelől azt az értékesítést sem, amelyet az ingatlanok a természetvédelmi rendelkezésekkel esetleg korlátozott hasznavehetősége idéz elő.

R. 410. §.

(1.) Ha a T. 223. §-a értelmében természetvédelmi terület, illetőleg tájvédelmi körzetbe eső terület tekintetében kisajátítás szüksége beáll, az erdőigazgatóság a terület kisajátítása iránt előterjesztést tesz a földművelésügyi miniszterhez.

(2.) Az előterjesztésben fel kell tüntetni a terület telekkönyvi adatait (község, telekkönyvi betét, illetőleg telekjegyzőkönyv száma, helyrajzi szám, kiterjedés, a tulajdonos neve), a védetté nyilvánító határozat megjelölését, a terület kataszteri tiszta jövedelmét és értékét, esetleg a tulajdonos által megjelölt vételárat. Az előterjesztéshez csatolni kell a kisajátítandó terület helyszínrajzát, amely mind a kisajátítandó területnek, mind a szomszédos területeknek telekkönyvi helyrajzi számát feltünteti. Véleményt kell adni az előterjesztésben arra is, hogy kinek a

javára volna célszerű a kisajátítási jogot engedélyezni és közölni kell, hogy a terület megszerzésére ki tart igényt.

(3.) A földművelésügyi miniszter a kisajátítás kérdésében előzetesen az Országos Erdőgazdasági Tanácsot is meghallgatja. (T. 237. §-a.)

* *

(M. i.) A természetvédelem tárgyainak fenntartását, ideértve a törvényes védelem alá helyezett növény- és állatfaj tenyésztési helyét is, mindenképpen biztosítani kell. Ha tehát a természetvédelmi terület tulajdonosa kezén ezek a célok megfelelően nincsenek biztosítva, indokolt, hogy a terület kisajátítás útján az állam, törvényhatóság, község vagy olyan személy tulajdonába adassék át, akinek kezén a védelmi feladatok teljesítése biztosítottnak látszik.

(M. i.) E T.-szakasz arra nézve is rendelkezik, hogy a kisajátítás során az állam részére megszerzett természetvédelmi területet a földművelésügyi miniszter bármikor átadhatja törvényhatóság, község vagy olyan személy tulajdonába, akinek kezén a természetvédelmi feladatok teljesítése biztosítottnak látszik. Figyelemmel kellett lenni ugyanis azokra a nehézségekre, amelyekkel az ilyen kis területnek állami közgekkel való kezeltetése és őriztetése jár, meg kell adni tehát a lehetőséget ahhoz, hogy az állam a megszerzett területeket, ha a természetvédelmi érdekekre nem hátrányos, másoknak is átadhassa.

A T.-szakasz második bekezdése szerint a földművelésügyi miniszter csak olyan körülmények között fog kisajátítást elrendelni, amikor a területnek a kisajátítás révén elérni kívánt használati módja nem fenyegethet azzal, hogy a lakosság egyes rétegei korábban fennállott kereseti, illetőleg élelfenntartási lehetőségeiket elveszítik.

(M. i.) A kisajátítási ár megállapítására nézve ez a szakasz (harmadik bekezdése) két megszorítást tartalmaz. Az első megszorítás a kisajátító érdekében kiköti, hogy az ármegállapításnál a megóvandó természeti alkotás tudományos, vagy történelmi, vagy egyéb különleges becsét az árba nem szabad beszámítani. A másik megszorítás viszont a kisajátítást szenvedő érdekeit védi annak a kikötésével, hogy a tulajdonos terhére nem lehet számításba venni azt az értékvesztést, amely a terület gazdasági használatának a természetvédelem érdekében elrendelt korlátozása folytán áll elő. A T. ezeknél a rendelkezéseknél abból indul ki, hogy az ármegállapításnál igazságosan csak a természetvédelmi területté nyilvánítást közvetlenül megelőző állapotot lehet figyelembe venni s a természetvédelmi területté nyilvánítás folytán bekövetkezett értékváltozást, mégpedig úgy az értékelkedést, mint az értékcsökkenést, teljesen figyelmen kívül kell hagyni.

T. 224. §.

(1.) Természetvédelmi terület, illetőleg tájvédelmi körzetbe eső terület tekintetében nem természetvédelmi célra szolgáló kisajátítást csak a földművelésügyi miniszterrel egyetértve lehet engedélyezni.

R. 411. §.

(1.) Természetvédelmi területnek, illetőleg tájvédelmi körzetbe eső területnek nem természetvédelmi célra szolgáló kisajátítása kérdésében (T. 224. §.) a földművelésügyi miniszter az Országos Természetvédelmi Tanácsot is meghallgatja.

* *

A T. ezzel a rendelkezéssel a védelem alatt álló területek kisajátítását meg akarja nehezíteni.

(L. még az előző T. 223. §. alatti részt is.)

T. 225. §.

(1.) Azt, aki természetvédelmi területen, tájvédelmi körzet területén vagy általában erdőben oly helyen tartózkodik, vagy oly úton halad, amelynek használata nincs megengedve, ha jelenléte akár a közbiztonság, akár a tulajdon biztonsága, akár a vadállomány nyugalma szempontjából aggodalmat kelt, az erdészeti személyzet, a közbiztonsági közegek, a földtulajdonos, illetőleg a vadászati jog gyakorlására jogosult a legközelebb eső nyilvános forgalmú útra utasíthatja, és erdei termékek szedésére, vagy a vadállományban való kártételre alkalmas nála lévő bármilyen eszközt (fejszét, baltát, fűrészst, stb.) elveheti (258. §. 13. pont). Az elvett tárgyakat haladéktalanul be kell szolgáltatni a legközelebbi községi előljáróságához, városokban a m. kir. rendőrség kapitányságához. Ha a közigazgatási hatóság előtt folyamatba tett eljárás során jogszabály értelmében elkobzásnak, vagy eljárás végett más hatósághoz áttételnek helye nincs, a közigazgatási hatóság a beszolgáltatott tárgyakat visszaadja tulajdonosuknak.

* *

(M. i.) A tulajdonjog természetéből folyik, hogy annak tárgyait a tulajdonos hozzájárulása nélkül más nem használhatja. Ennek az elvnek alapján a tulajdonos mindenkit eltillhat az erdejében vagy más területén való járás-kelestől. Szükséges azonban a tulajdonjog kizárólagosságának ezt az elvét összhangba hozni a természetvédelmével és élvezetével kapcsolatos érdekekkel. Másfelől figyelemmel kell lenni az erdőgazdasági, természetvédelmi, vadászati és testedzési (túristasági)

érdekek összhangjára. Ebből a célból a T. részletesen meghatározza azokat a kereteket, amelyekben belül a földművelésügyi miniszternek — más miniszterekkel egyetértve — módjába lesz a szükséges részletes szabályokat megalkotni. Túlságosan részletes törvényi szabályozás ellenében lett volna a rugalmasság követelményével és a szabályozott jogterületen az életviszonyok folytonos változásának a tényével.

A T.-szakasz egyébként az 1879 : XXXI. t.-c. 114. §-ának nyomán halad. Ez a szakasz azonban a gyakorlati életnek nem mindenben felelt meg, ezért a T. annak rendelkezéseit részben megváltoztatta. Így a kiutasítási jogot az erdő tulajdonosának is megadta, azért, mert ez a tulajdonjogból következően feltétlenül megilleti s mert nem minden erdőtulajdonosnak van erdészeti személyzete. A kiutasítási jog gyakorlásánál természetesen az erdőtulajdonos csak mint magánszemély jár el. További kiegészítés még, hogy a kiutasításra szolgáló okok közé sorozza azt is, ha az erdőben tartózkodó egyén az erdőtulajdonosnak vagy az erdészeti személyzetnek a csend, a rend és a tisztaság biztosítása érdekében tett rendelkezéseit meg nem tartja.

(L. még a T. 258. §. 13. pontját és a 312. §-ában foglaltakat.)